

Vilkårsrevisjoner og vanddirektivet en mulig vinn-vinn

I norske vassdrag er det i dag 340 reguleringskonesjoner som kan revideres innen 2022. Samtidig er de første forvaltningsplanene etter vannforskriften under utarbeidelse. Disse skal vedtas i 2015. Krav om revisjon av reguleringskonesjonene kan fremmes før det formelle revisjonstidspunktet. Slik kan man sikre en helhetlig revisjon i vassdrag med flere ulike konsesjoner og revisjonstidspunkter, og bidra til en tidsmessig samordning med forvaltningsplanene etter vannforskriften.

Dette innebærer løfterike muligheter for norsk vannforvaltning og norske vannforekomster. Med på lasset følger imidlertid **organisatoriske utfordringer, faglige utfordringer og kapasitetsutfordringer**.

Det er konsesjoner gitt etter vassdragsreguleringsloven som skal revideres. Disse omfatter i hovedsak forholdet mellom konsesjonæren og allmenne interesser. Forholdet til grunneierinteresse er ikke tema. Reguleringstillatelsen er knyttet til de fysiske inngrepene og har egne miljøvilkår.

Vilkårsrevisjonene kan gi bedre miljøforhold i vassdragene. Men dette er et formål som må avveies mot formålet med konsesjonen, som er kraftproduksjon. Revisjonene skal ajourføre og modernisere konsesjonsvilkårene. De skal også brukes til å oppheve vilkår som har vist seg urimelige eller uhensiktsmessige.

Vannforskriften er Norges implementering av EUs rammedirektiv for vann. Dette er sentralt regelverk som man må ta hensyn til i revisjonsprosessen for reguleringskonesjonene. Med vannforskriften innfører man en nedbørfeltorientert og helhetlig vannforvaltning. Forvaltningsplanen skal, ifølge NVEs retningslinjer, legges til grunn for revisjonen. De lokale tiltaksanalysene

og forvaltningsplanene skal legges til grunn for prioriteringene av miljøhensyn og tiltak som vurderes. Revisjonsprosessen skal på denne måten samordnes med arbeidet etter vannforskriften så langt det er mulig og hensiktsmessig.

Det er her man møter de organisatoriske utfordringene. Mange vassdragskonesjoner er fra en tid da stortinget hadde en skog- og vassdragskomité, vassdragsvesenet hadde en fosse- direktør, vassdragsdirektør og elektrisitetsdirektør, og fløtning var viktigste aktivitet i mange store vassdrag. Norske politikere og vannkraftpionerer hadde fokus på fosser, fallhøyder og vannkraftpotensialer og arbeidsplasser. Vassdragene ble bygget ut stykkevis og delt med flere konsesjoner gitt til ulike tider over flere tiår. I noen områder er det flere konsesjonærer. Vannforskriftens krav om nedbørfeltorientert og helhetlig vannforvaltning innebærer ideelt sett at alle revisjonene av konsesjonsvilkår i de aktuelle nedbørfelt bør samordnes. Det ordner ikke seg selv.

Vilkårsrevisjonen åpner som allerede nevnt mulighet for å sette nye vilkår for å rette opp skader og ulemper for allmenne interesser som har oppstått som følge av reguleringen. Men det er klare begrensninger for hvilke vilkår man kan sette. Det er bare konsesjonsvilkårene som kan revideres, ikke selve konsesjonen. Høyeste regulerte vannstand (HRV) og laveste regulerte vannstand (LRV) ligger for eksempel fast som del av konsesjonen. Innenfor HRV og LRV og de tillatte overføringene gjelder manøvreringsreglementene. Disse er en del av konsesjonsvilkårene og kan revideres på linje med de andre konsesjonsvilkårene.

De faglige utfordringene er knyttet til at man også kan vurdere opprusting og utvidelse av

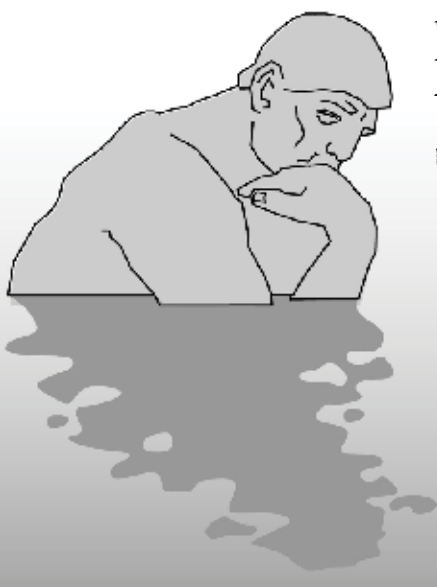
eksisterende vannkraftanlegg i sammenheng med revisjonene. Ved å hente nytt vann fra tiliggende nedbørfelt inn i bestående reguleringer kan en både sikre og øke kraftproduksjonen og få større fleksibilitet når det gjelder å ta hensyn til miljøkrav. Med gode faglige og tekniske løsninger kan man skape en vinn-vinn-situasjon for kraft og miljø i forvaltningen av nedbørfelt og vannregioner.

Men også en kapasitetsutfordring må overvinnes. Omfanget av kommende vilkårsrevisjoner kan bli stort. Ambisjoner om mer samordning inn mot den allerede fastsatte fremdriften for behandling av forvaltningsplanene vil kunne skape en betydelig kapasitetsutfordring for saksbehandlerne i NVE og i andre deler av forvaltningen. Utfordringen er erkjent og kriteriene for hvilke saker som skal prioriteres er på plass. Man vil prioritere laksevassdrag og andre vassdrag med viktige fiskestammer. Friluftslivsinteresser, landskapsopplevelse og naturmangfold vil få

oppmerksomhet. Revisjonssaker som inngår i såkalte O/U prosjekter der opprusting og utvidelse kan gi uendret eller større kraftproduksjon samtidig som miljøtilstanden bedres, skal prioriteres. Selv med en slik prioritering kan det bli mange revisjonssaker. NVE og Miljødirektoratet er allerede i gang med å lage sin prioritering.

I Norsk vannforening ser vi store muligheter for å høste både miljø- og kraftgevinster ut av de prosessene som nå er igangsatt. Vi håper at nasjonale myndigheter også innser at vi er inne i en besøkelsestid, ikke bare for å oppfylle formelle krav til forvaltning etter vannforskriften, men også for å kunne løfte norsk vassdragsnatur til enda høyere kvalitet. De involverte etater bør få de ressurser som er nødvendig for å skape en vinn-vinn-situasjon ut av arbeidet med vassdragsdirektivet og vilkårsrevisjonene.

Norsk vannforening

Bygg huset ditt langt
fra dine slektninger,
men nær vassdraget.